

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
Factors Affecting the Implementation of the Nursing Process of Registered
Nurses in Inpatient Wards at University Hospitals

Corresponding author E-mail: sumran_mee@hotmail.com *

(Received: November 16, 2020; Revised: December 10, 2022; Accepted: December 11, 2022)

สำราญ คำมี (Sumran Khammee) ^{1*}

นิตยา เพ็ญศิริินภา (Nittaya Pensirinapa) ²

พรทิพย์ กิระพงษ์ (Porntip Geerapong) ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทำนาย (Predictive research) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล (2) ระดับแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก และ (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามหอผู้ป่วย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 3) ความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล 4) การรับรู้ทักษะพื้นฐานต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 5) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม 6) อุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 7) การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล และ 8) การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง .67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ .79, .76, .91, .86, .72, .90, และ .98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า (1) พยาบาลวิชาชีพมีระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยในภาพรวมอยู่ในระดับสูง (2) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาลและทักษะพื้นฐานในการทำงานอยู่ในระดับสูงทั้งหมด สำหรับแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมและการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ส่วนอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง และ (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า มีจำนวน 3 ตัวแปร

1 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Public Health students, Sukhothai Tammatirat University

2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Department of Health Sciences, Sukhothai Tammatirat University

เรียงลำดับอิทธิพลจากมากไปน้อยได้แก่ ทักษะพื้นฐานในการทำงาน เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลและการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ได้ร้อยละ 39.90

คำสำคัญ: กระบวนการพยาบาล, ทักษะพื้นฐาน, เจตคติ, การนิเทศ, โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this predictive research were (1) to determine the level of implementation of the nursing process, (2) to identify the levels of intrinsic and extrinsic motives, and (3) to identify factors affecting the level of implementation of the nursing process, all of professional or registered nurses (RNs) in inpatient wards at university hospitals. The study involved 234 RNs selected, using the stratified random sampling, from 411 RNs working in inpatient wards at two hospitals under a university. Data were collected using a questionnaire consist of personal data, attitudes toward the nursing process implementation, professional commitment, basic working skills, social support, supervision on the nursing process, barriers to the nursing process implementation, and the Implementation of the nursing process that content validity were .67-1.00 and reliability were .79, .76, .91, .86, .72, .90, and .98 respectively. Data analyses were undertaken using descriptive statistics and stepwise multiple regression.

The results showed that, among the participating RNs, (1) the implementation levels of the nursing process were at the high level; (2) the intrinsic motives, including attitudes toward the nursing process implementation, professional commitment, and basic working skills, were all at the high level, while the extrinsic motives, including social support and supervision on the nursing process, were at the high level; and the barriers to the nursing process implementation were at the moderate level; and (3) the factors significantly affecting RNs' nursing process implementation in inpatient wards were, in descending order, basic skills, attitudes, and supervision related to nursing process implementation; and all combined could 39.9% predict RNs' nursing process implementation capacity.

Keywords: Nursing process, Basic skills, Attitudes, Supervision, University hospital

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงพยาบาลเป็นสถานพยาบาลซึ่งประชาชนที่มีภาวะเจ็บป่วยเข้ารับการดูแลรักษาสุขภาพให้หายจากโรคหรืออาการเจ็บป่วย โดยแนวคิดในการรักษาผู้ป่วยคือ จะต้องดูแลรักษาผู้ที่เจ็บป่วยให้พ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บ ด้วยความสามารถและสติปัญญาของผู้ให้การรักษายาบาล โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายแก่ผู้รับการรักษา ดังนั้นผู้รับผิดชอบในการให้บริการสุขภาพจึงต้องให้ความสำคัญกับการรักษายาบาลให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานวิชาชีพ (The Healthcare Accreditations Institute, 2003) สอดคล้องกับคำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วยในส่วนของสิทธิของผู้ป่วย ข้อที่ 1 ผู้ป่วยทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับการรักษายาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพจากผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพ (Sahamaethapat et al., 2015) ยาบาลเป็นวิชาชีพมีบทบาทสำคัญในการดูแลรักษาผู้ป่วย เนื่องจากบทบาทหน้าที่นี้ต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาการรักษาตัวในโรงพยาบาล มีการให้คำแนะนำการดูแลตนเองแก่ผู้ป่วยและยังต้องมีทักษะการสังเกตอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยเพื่อให้ข้อมูลแก่สหวิชาชีพในการรักษาผู้ป่วยอย่างดีที่สุดตามลักษณะโรคทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ช่วยให้ผู้ป่วยมีการปรับตัวต่อภาวะความเจ็บป่วยและยังดูแลจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัยเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้ป่วยมากที่สุด (Health Administration Division, The Permanent Secretary Ministry of Public Health, Ministry of Public Health, 2016)

พยาบาลวิชาชีพดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากมีมาตรฐานการพยาบาลเป็นเครื่องมือสำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพการบริการพยาบาลโดยใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพทางการพยาบาล ช่วยให้การปฏิบัติการพยาบาลเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ และเป็นสิ่งที่ประกันว่าพยาบาลจะให้การดูแลผู้ป่วยตามหลักวิชาชีพ (Busmongkhol, 2012) ตามประกาศของสภาการพยาบาล เรื่องมาตรฐานบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ระดับทุติยภูมิ ระดับตติยภูมิ และโรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งในหมวดที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เป็นการปฏิบัติงานของพยาบาลต่อผู้ป่วยโดยเฉพาะด้านการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ของพยาบาลวิชาชีพ เพราะเป็นการนำศาสตร์ทางการพยาบาลมาสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลสุขภาพและตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้ป่วย โดยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินภาวะสุขภาพ 2) การวินิจฉัยทางการพยาบาล 3) การวางแผนทางการพยาบาล 4) การปฏิบัติทางการพยาบาล และ 5) การประเมินผลทางการพยาบาล (Santawaja, 2010) ซึ่งประโยชน์ของกระบวนการพยาบาลจะช่วยให้ค้นหาปัญหาและวางแผนแก้ไขปัญหาค้นคว้าได้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยในแต่ละบุคคลอย่างเป็นองค์รวม เป็นขั้นตอนและมีมาตรฐาน (Harnyoot, 2014) ซึ่งหากขาดกระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยจะทำให้การดูแลสุขภาพไม่ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยอย่างแท้จริง

กระบวนการพยาบาลจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดูแลผู้ป่วย จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ขั้นตอนการวินิจฉัยทางการพยาบาลยังเป็นอุปสรรคต่อการใช้กระบวนการพยาบาล (Kusoom, Hengyotmark, Siricharoenwong, Tongsong & Sawangsuk, 2011) และบางครั้งพยาบาลวิชาชีพมีภาระงานมากไม่สอดคล้องกับอัตรากำลัง หน่วยงานไม่มีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในทีมที่ชัดเจน การนิเทศขณะนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ปฏิบัติงานไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง ขาดการนิเทศที่เป็นระบบ ไม่มีระบบที่ปรึกษาเพื่อให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการใช้กระบวนการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอ ขาดคู่มือการเขียนข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ตลอดจนหนังสือเอกสารวิชาการที่จะ

ช่วยส่งเสริมการใช้กระบวนการพยาบาล (Punthasee, 2011) การศึกษาที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ได้แก่ เจตคติต่อกระบวนการพยาบาล ลักษณะงานหลักที่ทำ ปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลและชนิดของหอผู้ป่วย (Meecharoen et al., 2010) ความตระหนักในการปฏิบัติงานตามกระบวนการพยาบาลและความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ (Pitukpakorn, 2010) ปัจจัยด้านทักษะ การนิเทศ การจัดอัตรากำลังและเจตคติในการใช้กระบวนการพยาบาล (Daengthoen, 2007) จะเห็นได้ว่ามีทั้งปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายในและปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายนอกที่อาจส่งผลต่อพยาบาลวิชาชีพขาดการฝึกฝนการใช้กระบวนการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัย เป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิให้การรักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพยุ่งยากซับซ้อนซึ่งต้องใช้การวินิจฉัย การดูแลรักษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา มีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ในการรักษาผู้ป่วย ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยจะต้องมีความสามารถสอดคล้องกับการพยาบาลผู้ป่วยที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และการใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งเป็นบทบาทหลักของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยที่มีความยุ่งยากซับซ้อนก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยมีบริบทของการเรียนการสอน การฝึกงานของวิชาชีพแพทย์ พยาบาลและวิชาชีพอื่น ๆ ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานหอผู้ป่วยต้องคอยดูแลให้ความสะดวกต่อการเรียนการสอนแก่นิสิต นักศึกษาในวิชาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้เวชระเบียนผู้ป่วยแก่นิสิต นักศึกษา การคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่ออุปกรณ์ทางการแพทย์ และยังคงต้องปฏิบัติงานให้ทันต่อแผนการรักษา จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งควรมีการส่งเสริมการใช้กระบวนการพยาบาลมากยิ่งขึ้นหากโรงพยาบาลอยู่ในบริบทของการเรียนการสอนร่วมด้วย

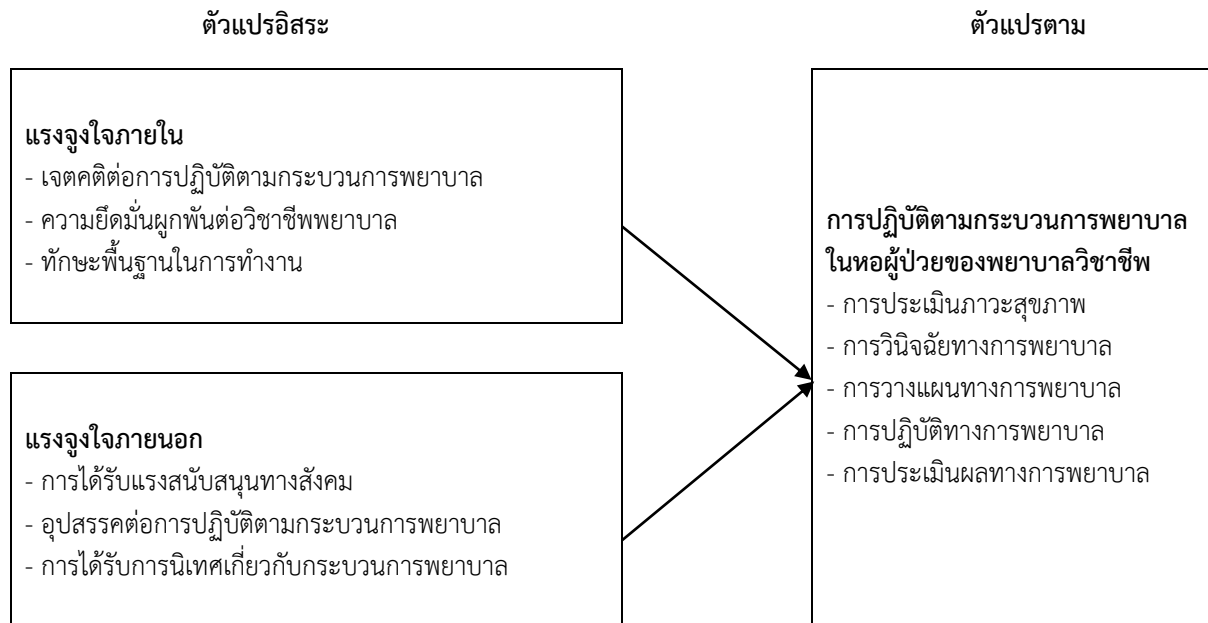
ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยผลข้อมูลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ทำให้องค์กรได้รับรู้ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยอย่างแท้จริง และเพื่อใช้วางแผนกระตุ้น ส่งเสริมการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดแรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ (Mongkhonvanit, 2013) ได้แก่ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแสดงได้ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทำนาย (Predictive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับใบประกอบวิชาชีพทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ซึ่งปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยในที่มีลักษณะรับผู้ป่วยไว้นอนค้างคืนและไม่ได้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือผู้บริหารจำนวน 411 คน การคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรประมาณค่าเฉลี่ยประชากร (Kusolvisitkul, 2016)

$$n = \frac{Z^2 \alpha_{/2} S^2}{d^2}$$

จากสูตรสามารถแทนค่าได้ดังนี้

$Z_{\alpha/2}$ = คะแนนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าอัลฟาที่ .05 มีค่าเท่ากับ 1.96

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษาจากงานวิจัยของรุจิรางค์ วรรณธนาทัศน์ (Wanthanatas, 2016) มีค่าเท่ากับ .39

d = ค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ที่กำหนด โดยกำหนดที่ .05

ขนาดตัวอย่างของพยาบาลวิชาชีพ เท่ากับ 234 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยที่ไม่ใช่หัวหน้าหอผู้ป่วยหรือผู้บริหารที่ได้รับการส่งเสริมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 234 คน ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากโรงพยาบาล 2 แห่ง ที่อยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยเดียวกัน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ซึ่งมีข้อคำถามดังนี้ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพสมรส 4) ระดับการศึกษา 5) การได้รับการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล 6) ประเภทหอผู้ป่วย 7) ตำแหน่งงานของพยาบาลวิชาชีพ และ 8) ระยะเวลาการทำงานพยาบาลที่อยู่บนหอผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ

ส่วนที่ 2.1 เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อของพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยที่มีต่อกระบวนการพยาบาลในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนตามหลักทางวิทยาศาสตร์นำไปสู่ภาวะสุขภาพที่ดีของผู้ป่วย ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 9 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 2.2 ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับภาวะทางจิตใจของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยด้วยความยึดมั่น รักและเคารพต่อวิชาชีพพยาบาล ซึ่งลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ จริงที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง และไม่จริงเลย จำนวน 9 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 2.3 ทักษะพื้นฐานในการทำงาน เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความสามารถในทักษะเบื้องต้นของพยาบาลวิชาชีพต่อการใช้กระบวนการพยาบาล ได้แก่ ทักษะการสังเกต การสัมภาษณ์ การตัดสินใจ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการบันทึกทางการพยาบาล ซึ่งลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ประจํา บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคย จำนวน 15 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 2.4 การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยได้รับการกระตุ้นจากเพื่อนร่วมงาน ทีมสหวิชาชีพ นักศึกษาพยาบาล หัวหน้าหน่วยงานและองค์กรในการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ประจํา บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคย จำนวน 7 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 2.5 อุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์หรือมีกิจกรรมที่ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมีความยากลำบากในการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ประจํา บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคย จำนวน 7 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 2.6 การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับการที่พยาบาลวิชาชีพได้รับการประเมินความรู้ อธิบายชี้แจงปัญหาอุปสรรค การได้รับการอบรม คำแนะนำ ความช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานอื่น ๆ หัวหน้าหน่วยงาน เกี่ยวกับการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ประจํา บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคย จำนวน 9 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางการพยาบาลเพื่อการดูแลผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในหอผู้ป่วยในโดยใช้กระบวนการทางการพยาบาล 5 ขั้นตอน ในการให้การดูแลผู้ป่วย ประกอบด้วย การประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนทางการพยาบาล การปฏิบัติทางการพยาบาลและการประเมินผลทางการพยาบาล ซึ่งลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่ทำเลย จำนวน 45 ข้อ โดยคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน เกณฑ์การแปลผลโดยคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 อยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาล 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือ 1 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (Rovinelli & Hambleton, 1977) โดยแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .67 - 1.00 และตรวจสอบความเที่ยงโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จากกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งค่าอัลฟาของครอนบาค

ของ 1) เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 2) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล 3) การรับรู้ทักษะพื้นฐานต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 4) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม 5) อุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล 6) การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล และ 7) การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .79, .76, .91, .86, .72, .90, และ .98 ตามลำดับ ตามเกณฑ์ของ DeVellis (Kittherawutthiwong, 2017)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยผ่านการขออนุญาตคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ EC 017/62 วันที่ 24 มิ.ย. 2562 และ SWUEC-149/2562X วันที่ 10 ก.ค. 2562 ก่อนเข้าเก็บข้อมูลพร้อมทำลายแบบสอบถามทันทีหลังจากโครงการวิจัยเสร็จสิ้น โดยผู้วิจัยแนะนำตนเอง อธิบายโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ตอบคำถามแก่อาสาสมัครหากมีข้อสงสัยและขอเก็บข้อมูลด้วยความสมัครใจของอาสาสมัครพร้อมลงลายมือชื่อให้คำยินยอม และเผยแพร่ผลข้อมูลวิจัยโดยภาพรวมไม่มีการระบุชื่ออาสาสมัครแต่อย่างใด

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำเรื่องขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และทำหนังสือขอเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนำหนังสือไปยื่นต่อโรงพยาบาลและทำการเก็บข้อมูล ทั้งนี้การตอบแบบสอบถามจะใช้เวลาในการตอบ 50 นาทีโดยประมาณ ซึ่งอาสาสมัครสามารถตอบแบบสอบถามได้ตามสถานที่สะดวก ผู้วิจัยใช้เวลาแก่อาสาสมัครเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นจึงทำการเก็บแบบสอบถามคืนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล ทักษะพื้นฐานในการทำงาน การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม อุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาลและการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 97.00 เพศชาย ร้อยละ 3.00 อายุต่ำกว่า 30 ปีมากที่สุด ร้อยละ 50.40 รองลงมาอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 31.60 มีค่าเฉลี่ยอายุ 33.57 (SD = 9.37) มีสถานะโสดมากที่สุด ร้อยละ 53.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.30 ขณะเดียวกันได้รับการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล ร้อยละ 71.40 มีการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยอายุรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 17.50 โดยเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 88.00 ระยะเวลาการทำงานอยู่ในช่วง 1 - 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 74.80 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระยะเวลาการทำงาน 9.44 (SD = 9.11)

2. ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามรายด้านและภาพรวม (n = 234)

การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ	$\bar{x}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการประเมินภาวะสุขภาพ	4.35	.46	สูง
ด้านการวินิจฉัยการพยาบาล	4.28	.48	สูง
ด้านการวางแผนการพยาบาล	4.29	.47	สูง
ด้านการปฏิบัติการพยาบาล	4.39	.45	สูง
ด้านการประเมินผลการพยาบาล	4.31	.53	สูง
ภาพรวม	4.32	.42	สูง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ = 4.32, SD = .42) เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าด้านการประเมินภาวะสุขภาพ ($\bar{x}$ = 4.35, SD = .46) ด้านการวินิจฉัยการพยาบาล ($\bar{x}$ = 4.28, SD = .48) ด้านการวางแผนการพยาบาล ($\bar{x}$ = 4.29, SD = .47) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ($\bar{x}$ = 4.39, SD = .45) และด้านการประเมินผลการพยาบาล ($\bar{x}$ = 4.31, SD = .53) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงทั้งหมด

3. 3. ระดับแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย (n = 234)

แรงจูงใจของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย	$\bar{x}$	SD	ระดับแรงจูงใจ
แรงจูงใจภายใน			
เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล	4.02	.46	สูง
ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล	3.70	.43	สูง
ทักษะพื้นฐานในการทำงาน	4.26	.37	สูง
แรงจูงใจภายนอก			
การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม	3.95	.70	สูง
อุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล	2.58	.62	ปานกลาง
การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล	3.70	.65	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจภายใน ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ($\bar{x}$ = 4.02, SD = .46) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล ($\bar{x}$ = 3.70, SD = .43) และทักษะพื้นฐานในการทำงาน ($\bar{x}$ = 4.26, SD = .37) อยู่ในระดับสูงทั้งหมด สำหรับแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ($\bar{x}$ = 3.95, SD = .70) และการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล ($\bar{x}$ = 3.70, SD = .65) อยู่ในระดับสูง ส่วนอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ($\bar{x}$ = 2.58, SD = .62) อยู่ในระดับปานกลาง

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (n = 234)

Independent Variables	b	Beta	t	p-value
ทักษะพื้นฐานในการทำงาน	1.567	.466	8.289	.000*
เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล	.916	.201	3.690	.000*
การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล	.517	.159	2.973	.003**
Constant = 44.792, R^2 = 0.399, Adj R^2 = 0.391, *p < .001, **p < .01				

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Method) พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 3 ตัวแปร ที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โดยตัวแปรที่มีผลมากที่สุดได้แก่ ทักษะพื้นฐานในการทำงาน (b = 1.567, p < .001) รองลงมาคือเจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล (b = 0.916, p < .001) และสุดท้ายคือการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล (b = 0.517, p < .10) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรอิสระจำนวน 3 ตัวแปรข้างต้นร่วมกันทำนายการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ได้ร้อยละ 39.90 สามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้ การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ = 44.792 + 1.567 (ทักษะพื้นฐานในการทำงาน) + .916 (เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล) + .517 (การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล)

อภิปรายผล

การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ = 4.32, SD = .42) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลช่วยให้พยาบาลดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยและตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสมตามสภาพปัญหา สอดคล้องกับบอร์นันท์ หาญยุทธ (Hamyoot, 2014) กล่าวว่ากระบวนการพยาบาลเป็นกิจกรรมการดูแลผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนเป็นการดำเนินการค้นหาปัญหาและวางแผนแก้ไขให้

สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของผู้รับบริการรายบุคคลเป็นการปฏิบัติการพยาบาลที่มีมาตรฐาน มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับบริการมีภาวะสุขภาพที่ดีที่สุด

แรงจูงใจภายในต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจภายในซึ่งประกอบด้วย เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ($\bar{x} = 4.02$, $SD = .46$) ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพพยาบาล ($\bar{x} = 3.70$, $SD = .43$) และทักษะพื้นฐานในการทำงาน ($\bar{x} = 4.26$, $SD = .37$) อยู่ในระดับสูงทั้งหมด ที่เป็นเช่นนี้เพราะพยาบาลได้รับการปลูกฝังให้รักผูกพันในวิชาชีพตั้งแต่ปฐมวัยเข้าทำงาน และได้รับการทบทวนในองค์ความรู้ของกระบวนการพยาบาลตั้งแต่เริ่มต้น รวมถึงได้รับการสอนถ่ายทอดทางแนวคิดการทำงาน ทักษะพื้นฐานการปฏิบัติงานจากรุ่นพี่พยาบาลที่อาวุโสด้านประสบการณ์ทำงานบนหอผู้ป่วยให้ทำงานตามกระบวนการพยาบาล เพราะการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลจะทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยและได้รับการดูแลแบบองค์รวม ซึ่งสอดคล้องบทความของ อธิษฐานต์ อัสวพรวิพุธ (Aussawapronwiput, 2016) ที่กล่าวว่ากระบวนการพยาบาลเป็นการดูแลผู้ป่วยให้มีความปลอดภัย โดยเริ่มตั้งแต่การประเมินผู้ป่วยให้มีความครอบคลุมปัญหาทั้งมิติทางกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณเพื่อการวินิจฉัยวางแผนการดูแล ปฏิบัติการพยาบาลและประเมินผลการดูแลผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างสมดุลต่อภาวะสุขภาพอันจะช่วยส่งผลให้ผู้ป่วยมีสุขภาพที่ดีแบบองค์รวม

แรงจูงใจภายนอกต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งผลการวิจัยพบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ($\bar{x} = 3.95$, $SD = .70$) และการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล ($\bar{x} = 3.70$, $SD = .65$) อยู่ในระดับสูง ส่วนอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล ($\bar{x} = 2.58$, $SD = .62$) อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะพยาบาลได้รับแรงจูงใจจากฝ่ายการพยาบาลที่ส่งเสริมให้คำนึงถึงกระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงาน อีกทั้งหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลผู้มีประสบการณ์ยังนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาลในหน่วยของตนจึงทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะพยาบาลยังต้องสอน ให้คำแนะนำ ให้คำอธิบายการทำงานแก่นักศึกษาพยาบาลที่มาฝึกงานจึงทำให้การปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้พบว่าด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมขัดแย้งกับผลการศึกษาของลักษณณา พิทักษ์ภากร (Pitukpakorn, 2010) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามกระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล พบว่าอยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับการศึกษาของ ชันทอง มางจันต์อุดม (Mangchandeudom, 2006) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้กระบวนการพยาบาลในคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าการนิเทศเกี่ยวกับการใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับมาก และด้านอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับการศึกษาของ วารุณี มีเจริญ และคณะ (Meecharoen et al., 2010) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลในโรงพยาบาลสระบุรีที่พบว่าปัจจัยด้านปัญหาอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลมีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเจตคติต่อการปฏิบัติตาม

กระบวนการพยาบาลมีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อพยาบาลเข้าทำงานในโรงพยาบาลจะได้รับการปฐมนิเทศอบรม ทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล รวมถึงได้รับการถ่ายทอดทางแนวคิดการทำงานจากรุ่นพี่พยาบาลที่อาวุโสด้านประสบการณ์ สอนให้ยึดการทำงานตามกระบวนการพยาบาลเพราะการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลจะทำให้ผู้ป่วยปลอดภัย จากลักษณะดังกล่าวจึงทำให้พยาบาลมีเจตคติแนวคิดที่ดีที่ยึดกระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี มีเจริญ และคณะ (Meecharoen et al., 2010) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลในโรงพยาบาลสระบุรี และงานวิจัยของสาลิ เฉลิวรรณพงศ์ และเพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (Chalermwannapong & Singchongchai, 1999) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ซึ่งกล่าวตรงกันว่าเจตคติหรือทัศนคติต่อกระบวนการพยาบาลมีอิทธิพลต่อการนำกระบวนการพยาบาลไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทักษะพื้นฐานในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานในการทำงานมีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .5 ที่เป็นเช่นนี้เพราะการสอนจากอาจารย์เมื่อตอนเรียนระดับปริญญาตรีและเมื่อเรียนจบเข้าทำงานก็ได้รับการสอนงานจากรุ่นพี่พยาบาลบนหอผู้ป่วยซึ่งทำให้พยาบาลเกิดทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างสัมพันธภาพ การสังเกต การสัมภาษณ์เป็นการรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยและเป็นกระบวนการพยาบาลในขั้นตอนการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา จากนั้นจึงนำข้อมูลมาเขียนข้อวินิจฉัย วางแผนการพยาบาลรวมถึงการปฏิบัติกิจกรรมทำหัตถการ และสุดท้ายลงบันทึกทางการพยาบาลหลังให้การพยาบาลและประเมินผล จะเห็นได้ว่าทักษะพื้นฐานการปฏิบัติงานตั้งแต่การสร้างสัมพันธภาพ การสังเกต การสัมภาษณ์ การทำหัตถการ รวมถึงการเขียนบันทึกเป็นกิจกรรมที่ทำล่อตามกระบวนการพยาบาล และผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ แดงเถิน (Daengthoen, 2007) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้กระบวนการพยาบาลในโรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตาก ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านทักษะในการใช้กระบวนการพยาบาลสามารถพยากรณ์การใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาลมีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาลมีผลต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะพยาบาลปฏิบัติการได้รับการนิเทศจากหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลอาวุโสด้านประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อการดูแลผู้ป่วยรายที่มีความยุ่งยากซับซ้อน รวมถึงยังได้รับการนิเทศขณะมีการรับเวรส่งเวรในการประเมินปัญหาผู้ป่วย การเขียนข้อวินิจฉัยอย่างครอบคลุม การวางแผนการพยาบาล การประเมินผล จึงทำให้พยาบาลที่ได้รับการนิเทศมีการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลสม่ำเสมอ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของผ่องพรรณ ธนา, กนกรัตน์ แสงอำไพ และ สุทธิศรี ตระกูลสิทธิโชค (Tana, Sangumpai, & Trakulsithichoke, 2017) ที่ศึกษาผลของการนิเทศทางคลินิกต่อการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานและความพึงพอใจของพยาบาล พบว่าภายหลังได้รับการนิเทศทางคลินิกพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยการใช้กระบวนการ

พยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่า การได้รับการนิเทศทางคลินิกมีผลต่อการใช้กระบวนการพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านทักษะพื้นฐานในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าทักษะด้านบันทึกกิจกรรมการพยาบาลและผลการให้การพยาบาลอย่างครบถ้วน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.09$, $SD = .59$) ดังนั้นฝ่ายการพยาบาลควรเพิ่มทักษะพื้นฐานให้กับพยาบาลตั้งแต่เป็นนักศึกษาที่มาฝึกงาน รวมทั้งมีการทบทวนเกี่ยวกับกระบวนการบันทึกกิจกรรมการพยาบาลและผลการให้การพยาบาล เพื่อปรับให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงของพยาบาลมากขึ้น เช่น ปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มการบันทึกข้อมูล หรือจัดอบรมการบันทึกทางการพยาบาลให้แก่กลุ่มที่ยังขาดทักษะด้านนี้

2. ด้านเจตคติต่อการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล พบว่าความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลสร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.31$, $SD = 1.03$) จากข้อมูลดังกล่าวควรมีการปลูกฝังให้เห็นคุณประโยชน์ข้อดีของการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาล หรืออาจปรับมุมมองแนวคิดของพยาบาลด้วยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อดี ประโยชน์ของกระบวนการพยาบาลและวิธีลดความยุ่งยากจากพยาบาลผู้มีประสบการณ์

3. ด้านการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาล พบว่าประเด็นเมื่อมีผู้ป่วยรายใหม่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อนจะได้รับการประเมินความรู้จากพยาบาลชำนาญการพิเศษเกี่ยวกับการใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อดูแลผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.09$, $SD = 1.12$) จากข้อมูลดังกล่าวฝ่ายการพยาบาลควรจัดพยาบาลผู้มีความรู้ความสามารถลงนิเทศงานพยาบาลตามหอผู้ป่วย โดยให้ความสำคัญกับการนิเทศกระบวนการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยรายใหม่ ผู้ป่วยหนักที่มีความยุ่งยากซับซ้อนก่อนเป็นลำดับแรก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยและพัฒนารูปแบบการปฏิบัติตามกระบวนการพยาบาลในหอผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัย โดยนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นประเด็นเข้าสู่การสนทนากลุ่มโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการพยาบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมในการศึกษาและพัฒนา

References

- Aussawapronwiput, W. (2016). Standards of nursing care: nursing process and professional ethics. Public Health & Health Laws Journal, 2(3), 393-400.
- Busmongkhol, T. (2012). The building of nursing standards by Mason's approach. College of Asian Scholars Journal, 2(1), 28-39. (in Thai).
- Chalermwannapong, S., & Singchongchai, P. (1999). Factors influencing the use of nursing process by nurse in university hospitals. Songkla: Faculty of Nursing, Prince of Songkla University. (in Thai).

- Daengthoen, L. (2007). The influential factors in the application of the nursing process, at Mae Sot hospital in Tak province. (Master's thesis). Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi. (in Thai).
- Harnyoot, O. (2014). Nursing process and implications. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 15(3), 137-143. (in Thai).
- Health Administration Division, The Permanent Secretary Ministry of Public Health, Ministry of Public Health. (2016). Operation manual: health service (promotion, prevention, treatment, rehabilitate, and consumer protection). Samut Sakhon: Born to Be Publishing. (in Thai).
- Kittherawutthiwong, N. (2017). Public health research: from principle to practice. Phitsanulok: Naresuan University Printing. (in Thai).
- Kusoom, W., Hengyotmark, A., Siricharoenwong, K., Tongsong, L., & Sawangsuk, S. (2011). Nursing process and nursing diagnosis: application to clinical practice (2nd Ed.). Bangkok: Bophit Printing. (in Thai).
- Mangchandeudom, K. (2006). Factors affecting the use of nursing process by profession nurses in the northeast regional hospitals, Ministry of Public Health. (Master's thesis). Khon kaen University. (in Thai).
- Meecharoen, W., Narahong, W., Waseroengsonti, M., Thosuwat, A., Chakrapisal, S., Phatipatarakul, P., & Cheuatong, S. (2010). Predicting factors of the nursing process utilization by nurses in Saraburi hospital. *Ramathibodi Nursing Journal*, 16(3), 406-420. (in Thai).
- Mongkhonvanit, J. (2013). Administration of educational organization and personnel (2nd Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Punthasee, P. (2011). Nursing process & functional pattern: application in clinical practice (7th Ed.). Bangkok: Pimaksorn Publishing. (in Thai).
- Pitukpakorn, L. (2010). Factors affecting the performance of nursing process among professional nurse at community hospital in Kanchanaburi province. (Master's thesis). Silpakorn University. (in Thai).
- Rovinelli, R.J., & Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of Criterion - referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, (2), 49-60.
- Sahamaethapat, N., Iolekha, S., Boonthong, T., Pitaknitinan, K., Jarasjarungkiat, T., Chaipinyo, K., & Viriyayudhakorn, S. (2015). Announcement of right and procedure for patients. Retrieved (2020, November 9) from http://www.mtc.or.th/file_news/file1_18.pdf.
- Santawaja, C. (2010). Basic concept, theory, and nursing process (6th Ed.). Nonthaburi: Academic Project, Praboromrajchanok Institute. (in Thai).

- Tana, P., Sangumpai, K., & Trakulsithichoke. (2017). Effects of clinical supervision on the application of nursing process in caring of diabetic patients and nurses satisfaction. *Journal of Nursing and Health Care*, 35(4), 52-60. (in Thai).
- The Healthcare Accreditations Institute, (2003). Patient safety: concept and practice. Nonthaburi: Pimluck. (in Thai).
- Wanthanatas. R. (2016). Factors affecting professional nurses' performance based on the Nursing process at Nakhonpathom hospital, Nakhonpathom province. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*, 26(2), 103-115. (in Thai).